

PHÁT TRIỂN KINH TẾ NGÀNH XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NINH HIỆN NAY

● PHẠM HIỆP¹ - HOÀNG MINH TUẤN¹

¹Viện Quy hoạch và Thiết kế xây dựng Quảng Ninh

TÓM TẮT:

Bài viết phân tích thực trạng phát triển kinh tế ngành xây dựng trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh trong bối cảnh đẩy mạnh đô thị hóa và chuyển đổi mô hình tăng trưởng theo hướng xanh, bền vững. Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu và số liệu thống kê giai đoạn 2020-2025. Kết quả cho thấy, ngành xây dựng của tỉnh đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng như hoàn thiện hệ thống quy hoạch, phát triển hạ tầng kỹ thuật đồng bộ, thúc đẩy nhà ở xã hội và nâng cao chất lượng không gian đô thị. Tuy nhiên, quá trình phát triển vẫn còn tồn tại một số hạn chế liên quan đến nguồn nhân lực, hiệu quả quản lý nhà nước và tiến độ triển khai các dự án đầu tư công. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả phát triển kinh tế ngành xây dựng trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh hiện nay.

Từ khóa: ngành xây dựng, phát triển kinh tế, tỉnh Quảng Ninh.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và phát triển kinh tế theo hướng xanh, bền vững, ngành xây dựng giữ vai trò nền tảng trong việc hình thành hệ thống kết cấu hạ tầng, tạo động lực cho tăng trưởng kinh tế và nâng cao chất lượng đô thị. Đối với tỉnh Quảng Ninh - một cực tăng trưởng quan trọng của vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ, ngành xây dựng được xác định là lĩnh vực “đi trước mở đường”, góp phần hiện thực hóa mục tiêu trở thành thành phố trực thuộc Trung ương trong thời gian tới.

Đặc biệt, năm 2025 đánh dấu bước chuyển quan trọng trong tổ chức bộ máy quản lý nhà nước khi

thực hiện hợp nhất Sở Xây dựng và Sở Giao thông vận tải thành Sở Xây dựng. Sự kiện này không chỉ góp phần khắc phục tình trạng chồng chéo, trùng lặp về chức năng, nhiệm vụ mà còn nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý, tạo điều kiện phát huy vai trò then chốt của ngành trong triển khai các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Mặc dù đã có nhiều nghiên cứu về phát triển ngành xây dựng và hạ tầng đô thị ở Việt Nam, song các nghiên cứu chuyên sâu ở cấp địa phương, đặc biệt trong bối cảnh chuyển đổi mô hình tăng trưởng xanh tại Quảng Ninh, còn hạn chế. Điều này đặt ra yêu cầu cần có những nghiên cứu cụ thể, gắn với

điều kiện thực tiễn của địa phương nhằm cung cấp cơ sở khoa học cho việc hoạch định và hoàn thiện chính sách phát triển ngành.

Những năm gần đây, ngành xây dựng Quảng Ninh đã đạt được nhiều kết quả tích cực, đặc biệt trong công tác quy hoạch, phát triển hạ tầng và chỉnh trang đô thị. Tuy nhiên, quá trình phát triển vẫn còn đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức như hạn chế về nguồn nhân lực chất lượng cao, hiệu quả quản lý nhà nước chưa đồng đều và những vướng mắc trong triển khai các dự án đầu tư công.

Xuất phát từ thực tiễn đó, việc nghiên cứu, đánh giá toàn diện thực trạng phát triển kinh tế ngành xây dựng tỉnh Quảng Ninh, đồng thời đề xuất các giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao hiệu quả phát triển trong giai đoạn tới là cần thiết, có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp thu thập, tổng hợp tài liệu và số liệu thứ cấp giai đoạn 2020-2025 từ các báo cáo, văn bản và nguồn thống kê liên quan. Đồng thời, vận dụng các phương pháp phân tích, so sánh và tổng hợp nhằm đánh giá thực trạng, làm rõ xu hướng phát triển và đề xuất giải pháp cho ngành xây dựng tỉnh Quảng Ninh.

3. Thực trạng phát triển ngành xây dựng tỉnh Quảng Ninh trong những năm qua

3.1. Những kết quả đạt được

Theo báo cáo của Sở Xây dựng, giai đoạn 2020-2025, tỉnh Quảng Ninh đã hoàn thành hệ thống quy hoạch từ cấp tỉnh đến quy hoạch xây dựng vùng huyện và quy hoạch chung đô thị (thành phố, thị xã, thị trấn). Tỷ lệ phủ kín quy hoạch phân khu đô thị tại các thành phố, thị xã đạt trên 90%, cao hơn mức bình quân chung của cả nước. Kết quả này phản ánh sự chủ động của địa phương trong việc hoàn thiện công cụ quản lý không gian phát triển, đồng thời cho thấy năng lực tổ chức thực hiện quy hoạch tương đối hiệu quả.

Các đồ án quy hoạch được duyệt cơ bản có chất lượng tốt, đáp ứng yêu cầu quản lý và thu hút đầu tư. Kết quả này chủ yếu xuất phát từ việc tỉnh sớm triển khai cơ chế tích hợp quy hoạch, tăng cường phân cấp quản lý và rút ngắn quy trình thẩm định. Đặc biệt, các đồ án không chỉ chú trọng yếu tố kỹ thuật mà còn gắn với cải tạo, chỉnh trang đô thị, nâng cao

tính thẩm mỹ và sự gắn kết giữa không gian sống với cộng đồng cư dân. Điều này cho thấy, sự chuyển biến trong tư duy quy hoạch từ tiếp cận kỹ thuật đơn thuần sang định hướng phát triển đô thị bền vững, lấy con người làm trung tâm.

Trong bối cảnh quỹ đất đô thị ngày càng hạn chế, việc tỉnh Quảng Ninh dành hơn 13ha đất tại khu vực lõi TP Hạ Long để xây dựng công viên hoa Hạ Long là một quyết định mang tính định hướng phát triển bền vững. Việc ưu tiên không gian công cộng thay vì khai thác thương mại đã góp phần nâng cao chất lượng sống đô thị và tạo giá trị gia tăng dài hạn cho khu vực. Từ khi đi vào hoạt động (năm 2017) đến nay, công viên không chỉ phục vụ nhu cầu sinh hoạt cộng đồng mà còn trở thành điểm thu hút du khách, qua đó cho thấy hiệu quả đa mục tiêu của chính sách sử dụng đất đô thị hợp lý.

Việc cải tạo các tuyến đường thoát nước thành không gian công cộng là minh chứng rõ nét cho tư duy quy hoạch linh hoạt, thích ứng của địa phương. Thay vì chỉ xử lý chức năng thoát nước, các dự án được tích hợp đa chức năng, vừa cải thiện môi trường, vừa tạo không gian sinh hoạt cho người dân. Điển hình, cuối năm 2024, UBND TP Hạ Long (cũ) triển khai nhóm dự án hạ tầng, cảnh quan trên các tuyến đường tại phố Hải Hà, Hải Thịnh, Hải Lộc với tổng mức đầu tư gần 20 tỷ đồng. Trước đây, các tuyến đường này thường xuyên ô nhiễm, ngập úng; sau cải tạo với hệ thống cây xanh, đường dạo, bãi đỗ xe và chiếu sáng, diện mạo khu vực đã được cải thiện rõ rệt.

Cùng với đó, Dự án Quảng trường, cây xanh và hạ tầng kỹ thuật khu văn hóa núi Bài Thơ kết hợp mở rộng, tu bổ đền Đức Ông Trần Quốc Nghiễn (phường Hồng Gai) trở thành điểm nhấn trong phát triển đô thị gắn với văn hóa, du lịch. Từ không gian chật hẹp trước đây, khu vực đã được mở rộng với hệ thống sân bãi, đường dạo, cây xanh và không gian công cộng, tạo cảnh quan hài hòa, trang nghiêm. Dự án góp phần phát huy giá trị di tích, kết nối du lịch văn hóa tâm linh ven biển Hạ Long - Cửa Lục, đồng thời thể hiện hướng đi phù hợp trong việc gắn bảo tồn di sản với chỉnh trang đô thị và phát triển bền vững.

Không chỉ dừng lại ở phát triển hạ tầng và mở rộng không gian đô thị, công tác chỉnh trang đô thị tại Quảng Ninh đang chuyển dịch theo hướng lấy con người làm trung tâm, chú trọng phát triển không

gian công cộng và các thiết chế văn hóa. Việc cải tạo các khu dân cư hiện hữu gắn với xử lý ngập úng, ô nhiễm môi trường đã góp phần từng bước hoàn thiện hệ thống hạ tầng đô thị theo hướng đồng bộ và bền vững.

Bên cạnh đó, công tác lập, thẩm định và phê duyệt dự án được triển khai tương đối bài bản, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước trong lĩnh vực xây dựng. Trong giai đoạn 2020-2025, ngành Xây dựng đã thẩm định trên 1.200 lượt hồ sơ công trình dân dụng, giao thông và hạ tầng kỹ thuật, đảm bảo tính phù hợp với quy hoạch và định hướng phát triển bền vững của tỉnh. Việc cải tạo các khu vực xuống cấp, xử lý các điểm đen giao thông và ngập úng, cũng như lắp đặt hơn 4.800 vị trí gờ giảm tốc cho thấy những kết quả cụ thể trong nâng cao chất lượng hạ tầng và an toàn đô thị. Tuy nhiên, hiệu quả của các hoạt động này cần tiếp tục được đánh giá trong mối tương quan với tốc độ đô thị hóa nhanh và yêu cầu phát triển dài hạn của địa phương.

Hướng tới mục tiêu trở thành thành phố trực thuộc trung ương, giai đoạn 2025-2030, Quảng Ninh đang đẩy mạnh xây dựng chuỗi đô thị hiện đại với kết cấu hạ tầng đồng bộ, hiện đại, văn minh, thích ứng với biến đổi khí hậu. Cùng với hệ thống hạ tầng cứng, tỉnh đẩy mạnh xây dựng “hạ tầng mềm” như các không gian sinh thái, công viên văn hóa, phố đi bộ, quảng trường... Thời gian tới, những con đường rộng rãi, vỉa hè, tiểu cảnh, ghế đá, phố đi bộ... ngày càng nhiều hơn, không gian công cộng được chăm chút và trả lại đúng ý nghĩa vốn có của nó, từ đó tạo nên bản sắc riêng cho đô thị Quảng Ninh.

Theo báo cáo của Sở Xây dựng tỉnh Quảng Ninh, năm 2025, lĩnh vực xây dựng đạt tốc độ tăng trưởng 10,9%, trong khi tổng vốn đầu tư toàn xã hội tăng 12,32% so với năm 2024. Các chỉ tiêu về phát triển đô thị và hạ tầng tiếp tục duy trì ở mức cao, với tỷ lệ đô thị hóa đạt 76% và tỷ lệ phủ kín quy hoạch phân khu đô thị đạt 95%. Đồng thời, sự gia tăng mạnh của khối lượng vận chuyển hàng hóa (29,63%), vận chuyển hành khách (17,25%) và doanh thu vận tải, kho bãi (32,06%) cho thấy mối liên hệ chặt chẽ giữa phát triển hạ tầng xây dựng và tăng trưởng các ngành dịch vụ liên quan. Tuy nhiên, xu hướng tăng trưởng này cũng đặt ra yêu cầu bảo đảm tính bền vững và nâng cao hiệu quả sử dụng vốn đầu tư trong dài hạn.

Trong năm 2025, ngành Xây dựng đã tích cực

tham mưu nhiều nội dung quan trọng trong công tác quy hoạch nhằm thúc đẩy phát triển kết cấu hạ tầng giao thông vận tải trên địa bàn tỉnh. Trọng tâm là việc đề xuất Trung ương ưu tiên nguồn vốn đầu tư tuyến cao tốc Nội Bài - Hạ Long trước năm 2030, đồng thời điều chỉnh, bổ sung các quy hoạch vùng, quy hoạch chung và quy hoạch phân khu để tạo điều kiện triển khai các dự án động lực. Đáng chú ý, việc kiến nghị điều chỉnh Quy hoạch mạng lưới đường sắt thời kỳ 2021-2030, trong đó bổ sung tuyến đường sắt tốc độ cao Hà Nội - Quảng Ninh và đẩy sớm tiến độ tuyến Hải Phòng - Hạ Long - Móng Cái, cho thấy định hướng phát triển hạ tầng theo hướng đồng bộ, hiện đại và tăng cường liên kết vùng. Những động thái này được kỳ vọng sẽ tạo nền tảng quan trọng cho tăng trưởng kinh tế - xã hội của tỉnh trong trung và dài hạn.

Đối với cảng biển và hàng không, Quảng Ninh đã phê duyệt Quy hoạch chi tiết vùng đất vùng nước cảng biển Quảng Ninh trong tháng 6/2025. Cùng với đó, tỉnh đã chủ động kêu gọi các nhà đầu tư quan tâm đến các dự án cảng biển, trong đó có cảng chiến lược Con Ong - Hòn Nét; tham mưu điều chỉnh quy hoạch mở rộng quy mô, công suất Cảng hàng không quốc tế Vân Đồn để trở thành trung tâm sửa chữa, bảo dưỡng máy bay hàng đầu khu vực.

Về quy hoạch, trong năm 2025, Quảng Ninh đã phê duyệt 6 đồ án quy hoạch; 14 đồ án quy hoạch phân khu. Trong đó, có nhiều quy hoạch mang tính cấp bách, đảm bảo cho sự phát triển bền vững của Quảng Ninh ở giai đoạn mới, như: Khu trung tâm hành chính mới tỉnh tại xã Thống Nhất; các khu kinh tế trọng điểm là cửa khẩu Móng Cái, Vân Đồn... Đặc biệt, để tạo động lực thúc đẩy đầu tư, xây dựng, đóng góp cho tăng trưởng kinh tế, Quảng Ninh đã khởi công, khánh thành, gắn biển công trình trọng điểm dịp Kỷ niệm 80 năm Ngày Quốc khánh 2/9, các dự án, công trình chào mừng đại hội Đảng bộ các cấp, trong đó có các dự án động lực điểm, như: Đường ven vịnh Cửa Lục; đường bao biển kéo dài; khu đô thị phức hợp Hạ Long Xanh; Trung tâm nghiên cứu và thực hành dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo (AI)... cùng với đó là thẩm định tổng số khoảng 300 dự án công trình khác.

Về phát triển nhà ở xã hội, năm 2025 Quảng Ninh đã vượt 12% kế hoạch phát triển nhà ở xã hội Chính phủ giao, với 2.464 căn hộ được triển khai.

Tỉnh đang có tổng số 16 dự án nhà ở xã hội trên diện tích khoảng 65ha với tổng số gần 19.000 căn. Trong đó, có 2 dự án đã hoàn thành và đưa vào sử dụng là khu nhà ở xã hội phục vụ công nhân, người lao động trong khu công nghiệp Sông Khoai với 412 căn; Khu nhà ở xã hội thuộc khu dân cư đồi Ngân hàng với 790 căn. Còn lại 14 dự án đang trong quá trình đầu tư. Có thể nói, việc chú trọng xây nhà cho người thu nhập thấp cho thấy sự quyết tâm của tỉnh trong việc chăm lo đời sống nhân dân, tạo điều kiện để người lao động ổn định chỗ ở và gắn bó bền chặt. Đây cũng là bước đi quan trọng giúp Quảng Ninh ổn định trật tự xã hội và góp sức hoàn thành vào đề án 1 triệu căn nhà ở xã hội trên cả nước vào năm 2030.

Nhìn chung, năm 2025, ngành xây dựng Quảng Ninh tăng trưởng 10,9%, tỷ lệ đô thị hóa đạt 76%, tỉnh nằm trong nhóm 5 địa phương cao nhất cả nước; công tác quy hoạch, kiến trúc, phát triển đô thị, quản lý kinh tế xây dựng... đạt được nhiều kết quả tích cực. Điều này đã đóng góp quan trọng cùng tỉnh hoàn thành các chỉ tiêu, tăng trưởng, khẳng định vai trò then chốt trong phát triển kinh tế - xã hội.

3.2. Một số vấn đề còn tồn tại

Bên cạnh kết quả đạt được, việc phát triển kinh tế xây dựng trên địa bàn Tỉnh cũng đang đặt ra một số vấn đề, như: phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, thu hút lao động có kỹ năng gắn với tăng quy mô và chất lượng dân số trên địa bàn tỉnh vẫn chưa tạo được chuyển biến rõ rệt. Hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trên một số lĩnh vực có mặt còn hạn chế so với yêu cầu. Đặc biệt, năm 2025, tỉnh Quảng Ninh tích cực chỉ đạo, đầu tư xây dựng trên 20 dự án trọng điểm thuộc nhiều ngành, lĩnh vực của Tỉnh. Tuy nhiên, trong số đó, nhiều dự án đầu tư công đang gặp những khó khăn, vướng mắc nhất định, ảnh hưởng đến tiến độ thi công và kết quả giải ngân nguồn vốn đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021-2025.

Điển hình như: Dự án đường ven sông kết nối từ đường cao tốc Hạ Long - Hải Phòng đến TP. Đông Triều (trước đây), đoạn từ đường tỉnh 338 đến TP Đông Triều (giai đoạn 1) chiều dài hơn 40km. Giai đoạn 1 được đầu tư xây dựng 2 tuyến đường song hành hai bên, mỗi đường đảm bảo tiêu chuẩn 2 làn xe, phần mặt bằng giữa 2 tuyến đường song hành sẽ được đầu tư trong giai đoạn tiếp theo. Hiện các cầu

lớn trên tuyến đã cơ bản hoàn thành, tuy nhiên đối với phần đường, chủ đầu tư và các đơn vị nhà thầu đang gặp nhiều khó khăn về nguồn vật liệu san lấp, dẫn đến tiến độ thi công đến thời điểm này không đạt được kỳ vọng đề ra. Đến nay, dự án chỉ được cấp sử dụng nguồn đất khai thác từ mỏ Tây Sơn chạy qua tuyến đường Trung tâm TP. Đông Triều phục vụ san lấp ở một vài vị trí, do vậy không đảm bảo cho toàn tuyến (Mạnh Trường, 2025).

4. Một số đề xuất trong thời gian tới

Nhằm phát triển ngành kinh tế xây dựng Quảng Ninh, cần tập trung vào việc hợp nhất chức năng quản lý, đẩy mạnh quy hoạch hạ tầng số và cải cách thủ tục hành chính, trọng tâm là phát triển hạ tầng kỹ thuật đồng bộ, nâng cao tỷ lệ lấp đầy các khu công nghiệp và tăng cường năng lực quản lý đô thị hiện đại. Cụ thể, các giải pháp cụ thể như sau:

Một là, đột phá quy hoạch và hạ tầng: Đẩy nhanh lập và thực hiện các quy hoạch phân khu, quy hoạch chi tiết. Ưu tiên phát triển hệ thống hạ tầng giao thông kết nối các khu công nghiệp, khu đô thị, và các khu kinh tế.

Hai là, chuyển đổi số ngành xây dựng: Theo đó, cần xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu và số hóa các thủ tục hành chính, hỗ trợ quản lý nhà nước về quản lý xây dựng tại các địa phương; Thực hiện xây dựng Chính phủ điện tử ngành xây dựng và đẩy mạnh kế hoạch số hóa trong toàn ngành; Cải tiến các hoạt động xây dựng, bao gồm tư vấn, thiết kế, thẩm định, thi công và nghiệm thu các công trình; Tối ưu hóa quy trình khai thác và sản xuất vật tư, vật liệu xây dựng; Phát triển và quy hoạch khu đô thị thông minh và xây dựng các hạ tầng kỹ thuật hiện đại; Thắt chặt công tác quản lý nhà ở, cao ốc và thị trường bất động sản.

Ba là, phát triển công nghiệp chế biến, chế tạo: Chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ "nâu" sang "xanh", giảm phụ thuộc vào khai khoáng, tập trung vào hạ tầng các khu công nghiệp, đặc biệt là 16 khu công nghiệp hiện có, để thu hút đầu tư chất lượng cao.

Bốn là, phát triển nguồn nhân lực ngành xây dựng: Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công nhân kỹ thuật thông qua đào tạo, liên kết các trường đại học, đặc biệt là các lĩnh vực kỹ thuật, công nghệ xây dựng■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Đỗ Phương (2026). Ngành xây dựng quyết tâm tăng tốc ngay từ đầu năm. Báo Quảng Ninh. Truy cập tại <https://www.quangninh.gov.vn/Trang/ChiTietTinTuc.aspx?nid=161734>

Mạnh Trường (2025). Tháo gỡ khó khăn cho các dự án trọng điểm. Báo Quảng Ninh. Truy cập tại <https://quangninh.gov.vn/chuyen-de/chuyendoiso/Trang/ChiTietTinTuc.aspx?nid=151074>.

Sở Xây dựng (2020-2025). Báo cáo tổng kết tình hình thực hiện nhiệm vụ các năm, từ năm 2020 đến năm 2025.

Ngày nhận bài: 10/02/2026
Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 25/02/2026
Ngày chấp nhận đăng bài: 12/3/2026

ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE CONSTRUCTION
SECTOR IN QUANG NINH PROVINCE:
CURRENT STATUS AND EMERGING CHALLENGE

● PHAM HIEP¹
● HOANG MINH TUAN¹

¹Quang Ninh Institute of Construction Planning and Design

ABSTRACT:

This study examines the current state of economic development in the construction sector of Quang Ninh province amid accelerated urbanization and the transition toward a green and sustainable growth model. The study employs analytical and synthetic methods, drawing on documentary sources and statistical data for the period 2020 - 2025. The findings indicate that the sector has achieved notable progress, including the completion of the planning framework, the development of integrated technical infrastructure, the promotion of social housing, and improvements in urban spatial quality. Nevertheless, persistent challenges remain, particularly with respect to human resource capacity, the effectiveness of state management, and delays in the implementation of public investment projects. Overall, the results highlight both the sector’s developmental gains and the structural constraints that continue to shape its trajectory.

Keywords: construction sector, economic development, Quang Ninh Province.